

HERMATHENA,

Sive

1793

STEPHANI

COSMI

C. R. CONGR. SOMASCHÆ

Nunc

ARCHIEPISCOPI SPALATENSIS

ORATIONES FUNEBRES

Goram

SER. SENATU VENETO HABITÆ,

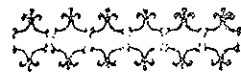
ac

PHYSICA UNIVERSALIS

Patritiæ Venetæ Nobilitati prælecta.

Pars Prior exhibens

ORATIONES.

FERRARIÆ, M. DC. XCI.

In Ædibus Collegii Somas. Opera Io: Bapt:
Occbii. Superiorum Facultate.

I N D E X

Orationum,

Quæ hoc volumine continentur.

- De Laurentio Marcello
- De Bertucio Valerio Venetiarum
Principe pag. 39
- De Augustino Vianolo Magno Ve-
netiarum Cancellario pag. 87
- De Almerico Estensi pag. 117
- De Comite de la Rocca Oratore Hi-
spano pag. 155
- De Joanne Baptista Ballarino Ma-
gno Venet. Cancellario pag. 199
- De Catharino Cornelio pag. 241
- De Francisco Vindocinensi Duce
Belfortii pag. 311

A D D I T A

- Elogium appositum Imagini Jo:
Baptiste Nani.
- Salutatio in Solemni inauguratione
Elisabethæ Benzonię.
- Delineatio Studii Adolescentis Pa-
tricii Veneti.

11

IN

J N F U N E R E
LAURENTII
MARCELLI
VENETÆ CLASSIS
IMPERATORIS,
CVM IN PUGNA, & VICTORIA
ADVERSUS TURCAS
OCCUBUISSET.

Oratio habita Anno 1656.

DE LINEATIO STUDII
Adolescentis Patritii Veneti.

SCOPVS SERM. ANIMI Q; CVLTVS,
Seu Eloq. Sapientiæ, ac Prudētiæ Habitus.
M E D I A.

CVM diuturna experiētiā, & gravissimorum hominum querelā fatis cōstet nullo penē fructu tot ānos ab adolescentibus in vulgaribus scholis infumi; alia incūda est via, ne tot docētū, atq; discētū labores, optimaq; Reip. spes planē dispereant. Rem autē si quis penitius introspeciat, faciliē coniectet tantā ingeniōrē perniciē ex eo oriri, quōd in studiis instituēdis *sola Verborū sit cura, nulla rerum habita ratione.* Certē humaniorū litterarū curriculum septenniū, & amplius, latine lingue notitiā eamq; rudē solummodo parat, mox etiā facili negotio avolaturam. Altiores discipline solā vocū cōcertatione cōtinētr, neglectā Naturæ, mundi q; ac Morum cognitione. Eō igitur toto conatu enitendum, ut teneræ Nobiliū Iuvenum mentes rerum copiā imbuantur; atq; interim latine lingue peritiā hauriant. In quo tamen consilio, optimo finē, ac necessario, pervidendum est, ne dum ad res discendas festinant, eloquentiæ curam negligant, & malē affectato compendio in maxima incidant dispendia: neve alterutra cognitio alteram confundat, obruatq; Igitur prior ætas memoriā, qua parte plurimum

rimū valet, excolat; cōsequens verò, ubi ingenii, ac iudicii vis paululū adolescere incipit, ad eloquentiæ, ac scientiarum sacra deducatur.

Ad Mem: præter lingue studia, spectat Historia hominis. Hęc verò triplex, Sacra cujus finis Religio: Civilis, ex qua Prudētia: Naturalis, unde Philosoph., atq; artes proficiscuntur. Historiæ nō quidē absolutā (id enī totius vite opus est) sed rudi, verū utilissimā notitiā, informabit Nobiles Pueros peritus, nec fignis Præceptor; si id gradatī, & ordine faciat, & per quotidianas lectiones sēsīm laborē discēdi dispēset. Cū verò ingeniū se se exerere cæperit, Eloquētię præceptis instituet, cui jã uberrimā rerū sylvā priorū ānorū industria subministrabit. Ubi autē ad sciētias adoleverit, nō in scholasticę disputationis tricis ingrattissimo labore detineatur; sed per universā naturam, morumq; cognitionem excurrat. Que methodus si aptē in scholis adhibeatur, mirum quantum frugis captura sit Juventus magno sui, atq; Reipublicæ bono. Hęc igitur esto ānui study scholastici œconomia.

IN CLASSE PHILOSOPHIÆ NATU.

COrporis naturā, ac proprietates generalitē, ex libello de hoc argumēto edito parvo quidem mole, sed succi pleno, explicatio. Mox particulares Naturaliū corporū species suspenso gradu contemplabitur, Cælum, Astra, Elementa, Mixta, animata præsertim (ubi

exacta sensuum, atq; affectuū descriptio) ani-
miq; immortalis naturā, atq; functiones. Que
omnia in frequentes disputationes, ad vim
ingenii excitandam, deducuntur,

Et quoniam sine Mathematicarum disci-
plinarū præsidio natura intelligi nequit; pul-
cherrimam hanc, atq; verè nobilem sciendi
partem eruditus Institutor non omittet.

IN CLASSE PHILOSOPH. MOR.

A Civæ item Philosoph., nimirum præf-
tantissime humane vitæ moderatrici,
Ethicæ, tum Politicæ gustū dabit Præceptor
ex ipso Aristotelis codice, cum Mauri inter-
pretatione, indicemq; veluti intēdet, quibus
maturior ætas proluatur.

IN CLASSE RHETORICES.

B Revissimis dicendi præceptis ex Tullio,
atq; Aristotele desumptis, memoriæque
infixis, curam omnem exercitatio occupabit,
imitatione nimirum, ac Stylo: altera opti-
mum dicēdi artificium eruet ex Orationibus
Ciceron., præsertim pro lege Manilia, pro
Marcello, pro Archia, pro Sexto Roscio, quas
analyticā methodo resolvēt; alter quotidia-
no usu explendescet. Admonebit interim se-
riò præceptor, quomodo Auctorum lectio sit
cum fructu instituenda, & tum verborum, tū
sententiarum, atq; argumentorum delectus
ex arte faciendus, memoriæq; aut Promptua-
riis comendandus.

Sed

Sed Poetarum lectio non omittenda, à
quibus spiritus, vigor, atq; sermonis lumina.
Quare Claudianum exponet lib. de Consul.
Hon 3. & 4. ubi vitam succrescentis in maxi-
mas spes Honorii, ac præclara Principis offi-
cia adnotare fas est. Item Horatii Sermones,
in quibus hominum vitia, moresq; veluti in
speculo, intuebitur; ex Historicis Livium ex-
planabit, ubi, præter eloquentiæ lacteo fonte
manantis haustum, Romani Imperii incu-
nabula, ac virtutes; tum crescētis, & adulti vi-
tia, malorum causas, attentius advertet.

IN CLASSE HUMANITATIS.

Epistolarum contexendarum habitum
magis ex prudenti exercitatione, atq; imita-
tione, quàm ex inanibus scholæ tractatibus
Discipuli efformabunt; tam in latina, quàm
in vernacula lingua. Instar Præceptorum
omnium erit Panphilus Persicus, aureo li-
bro de hac re. Citiò verò construendæ tum
Regule, tum argumenta præscribentur ea
methodo, vt nunquā vel à Tullii exemplis,
vel à præclara aliqua sententia, aut insigni
facinore abeant.

Libri Ciceronis de Officiis prima jacent
moralis scientiæ semina, nec non flores offe-
rent latinæ Elegantiæ.

Ovidius de Trist. facilem illam Poeticæ
venam teneris animis instillabit.

Iulii Cæsaris Commentarii non minùs

Ro.

Romane linguæ puritatem , quam heroi
summi Imperatoris gesta ponent ab oculo
IN CLASSE GRAMMATICÆ .
HÆC prior , imò potior educationis c
ra, non ex eo tantum, quia latinam lingua
edoceat (quod necessarium quidem, sed par
est) verum quia fundamenta ponere deb
solide sapientiæ consecuturæ. In ea igitur he
precipue spectanda. 1. vt non solum Vocu si
num, sed vim, ac notationem Pueri ediscan
2. Vt non vocabula modo comunia, sed ple
raque etiam, quæ ad eruditionem pertinent
memoriæ mandent. 3. Vt cū latinæ lingua
etiam italice notitia, saltem rudis, habeatur
quo nihil facilius, verum si desit, nihil turpi
us 4. vt per tabellas, ac ludos, quibus tenerau
ætatem ad reru cognitionem informare ian
pridem studuit ingeniosorum hominum in
dustria; nauus Preceptor sensum, cum volu
ptate Discipulis optimarum rerum gustur
præbeat 5. ut dictata, quæ solent præscribi
vel ordinatam alicuius Historiæ seriem pau
latim exponant, vel certè singula eruditur
quid, vel acutum, vel similitudinem ad mori
cultum, aut sermonis ornamentum exhibeãt.
6, ut summâ diligentiâ, & vivâ voce, & scripto
egregii latini Auctores in vernaculâ linguâ
transferantur, atque in hac utilissima exerci
tatione nulla sit dies sine linea. Postremò, ut
re&ascribèdi, atq. pronuciãdi ratio in utraq;
lingua tã latina, quã Hetrusca religiosè ser
vetur.

IN

IN CLASSE SVPER. GRAMMAT.
Alvari editiores Reg. Cicer. Epist. Justinus.
IN INFERIORI.

Humiliores Alvari Regule, Æsopi Fabule
tantopere ab Aristotele commendatæ.

MONITVM DE HIST. EDISCENDA.

Cum Historiæ studio præmittenda omnino
fit universalis quædam tum orbis terrarum,
tum temporum delineatio; facile erit pueris
rem ex se suavem, ac facilem percipere, atq;
lectionibus perpetuis manere, & à prandio,
Chronologiam ediscere, per partes, ac secula
dispertitam; & quoniam eo in argumeto in
numeri defudarunt, obuium erit ea seligere,
quæ pietatem, moresque forment, necnon
eloquentiam, ac prudentiam alant consequentis ætatis.

Sed quoniam inter scientias omnes emi
net *Scientia salutis*, hoc est finis, ad quem
conditi sumus consequendi; adsit Religiosus
Ephorus, qui in id totus incumbet, ut Chri
stianè sentiendi, atq; vivendi monita præbeat,
& frequenti Sacramentorum usu ad solidam
probitatem Adolescentes instituat.

s * * * * *
Vidi Ego Franciscus Castracanius Canonicus
I. V. D. & S. Inquisitionis Consultor pro
Reverendiss. P. Inquisitore Ferrariæ, & ju
dico posse imprimi. Hac die 5. Nov. 1691.

Imprimatur.

F. A. Leonius Inquisitor Ferrariæ.
D. M. Gattus Can. Vic. Capit.